herpy

SKINKER

False Poncelet's Helmet Skink

Tribolonotus pseudoponceleti

Tribolonotus pseudoponceleti er en liten, hemmelighetsfull skink fra Bougainville og Buka i den nordlige delen av Salomonøyene. Den har kjølede, rue skjell og et trekantet hode og lever under råtnende stammer, som regel i par. Stellet er nesten ikke beskrevet og bygger derfor på artens levesett i naturen og på de nære slektningene *Tribolonotus gracilis* og *Tribolonotus novaeguineae*.

Familie: Scincidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**4-7 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 30 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Varmeplass	**27-28 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1 egg**
Inkubasjon	**65-85 dager** ved 23-27 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tribolonotus pseudoponceleti hører til slekten *Tribolonotus*, kompakte skinker med kjølede skjell og et kantete hode. Arten ble beskrevet i 1968 av Allen Greer og Fred Parker på grunnlag av over 600 innsamlede dyr. Artsnavnet henviser til at den ligner *Tribolonotus ponceleti*; «pseudo» er gresk for «falsk».

Den er langt mindre enn *T. ponceleti*: kroppslengden fra snute til kloakk er 26-73 mm, mens *T. ponceleti* når 116-125 mm. Halen utgjør 59-65 % av totallengden, så de største dyrene måler omtrent 18-20 cm til sammen. Hodet er dypt og trekantet sett ovenfra, og de stripete hodeskjellene, de kjølede rygg- og haleskjellene og de forstørrede skjellene på sidene og bena gir dyret et ru utseende. Fra *Tribolonotus gracilis* og *Tribolonotus novaeguineae* skilles den ved at ryggskjellene ikke har de svært store tornene, og at hjelmen på bakhodet ikke rager opp over nakken. I sprit er dyrene brune på oversiden og lyst gulbrune på undersiden; noen har lyse marmoreringer og en eller to lyse vinkler ved halerota. Dyrene fra Buka er generelt lysere enn dyrene fra Bougainville. Vekten er ikke dokumentert.

Levealderen er ikke dokumentert for arten. *T. gracilis* lever minst 10 år i fangenskap. Arten legger egg, er sjelden i handelen og er et dyr å se på, ikke å håndtere.

Utbredelse og leveområde

Tribolonotus pseudoponceleti lever på Bougainville og den lille øya Buka like nord for, i den nordlige delen av Salomonøyene. Politisk hører øyene til Papua Ny-Guinea. Typelokaliteten er Kunua på Bougainvilles vestkyst. Arten finnes fra kystslettene opp til omtrent 1200 meters høyde, men oftest i lavlandet. På Buin-sletten i det sørlige Bougainville mangler den og finnes bare i fjellene fra omtrent 600 meters høyde. Den er heller ikke funnet på Shortlandøyene sør for Bougainville, der den store *Tribolonotus ponceleti* lever. På IUCNs rødliste er arten vurdert som ikke truet.

> **Naturlig utbredelse:** Papua Ny-Guinea.

LEVEOMRÅDE

Tribolonotus pseudoponceleti er jordlevende og svært hemmelighetsfull. Den lever i og under råtnende stammer og i nedfalt løv i både urskog og sekundærskog, er vanlig i sumpige områder og finnes også i nyryddede hager. Den foretrekker fuktige, men ikke bløtvåte forhold; i fjellene lever den på de skarpe åsryggene, der jorden er tørrere og varmere enn i de skyggefulle kløftene. Den graver ikke selv, men beveger seg gjennom insektganger og hulrom i og under stammene og har ofte jord mellom skjellene. Den ferdes aldri i det åpne og er ikke funnet fremme om natten. Oftest finnes en hann og en hunn sammen under samme stamme, noen ganger med et annet par eller et par halvvoksne dyr i nærheten. Klimaet er tropisk og fuktig med høye temperaturer og regn hele året.

Stell

TERRARIET

Stellet av *Tribolonotus pseudoponceleti* er nesten ikke beskrevet. Arten lever i et varmt og fuktig klima og skjuler seg under råtnende stammer. De nære slektningene *Tribolonotus gracilis* og *Tribolonotus novaeguineae* lever i samme type skog og er godt kjent i fangenskap; tallene for stell er lånt fra dem og tilpasset artens mindre størrelse.

Et par trenger et terrarium på minst 60 × 40 × 30 cm, og større er bedre. Gulvarealet er viktigere enn høyden, fordi arten lever helt nede ved bakken. Bruk en fuktholdig, jordaktig bunn av matjord blandet med kokosfiber i et lag på 5-10 cm, og legg et tykt lag nedfalte blader oppå. Halvråtne trestykker og korkbark som ligger direkte på bunnen, etterligner artens naturlige skjulesteder. Fjern ekskrementer daglig, og skift bunnen helt hver 3.-4. måned.

Innred med mange skjulesteder, for eksempel kokosskall, korkrør og buede stykker korkbark, slik at dyrene selv kan velge. Terrariet må ha god ventilasjon, slik at det kan tørke litt opp mellom sprøytingene. Et terrarium med frontåpning er roligere enn et som åpnes ovenfra.

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 24-27 °C i den kjølige enden og 27-28 °C i et varmt skjul, og om natten 22-24 °C. Arten viser seg ikke i det åpne og soler seg ikke, men varmer seg under stammer og bark. Et varmt skjul rett under en varmepære på 25-40 W i en lampe med keramisk sokkel er nok i de fleste hjem; blir skjulet for varmt, må pæren byttes til en svakere. Mål temperaturen inne i skjulet med en digital føler, og bruk gjerne en termostat. Temperaturen må ikke komme over 30 °C.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 70-80 % om dagen og 80-90 % om natten, og bunnen skal alltid være fuktig, men ikke bløtvåt; arten foretrekker fuktige, men ikke vannmettede steder. Sprøyt terrariet morgen og kveld, eller bruk et automatisk regnanlegg, og sørg for ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående. Sett en lav skål med rent vann, gravd delvis ned i bunnen, og skift vannet daglig.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Behovet for UVB er ikke dokumentert. De nære slektningene kan klare seg uten UVB når fôret får kalk og D3-vitamin, men et svakt UVB-lys anbefales. Bruk et rør for skogsarter som lever i skygge (Ferguson-sone 1), og la det dekke halvparten av terrariets lengde med mye skygge under. Ha lyset på 12 timer i døgnet, slik at dag og natt holdes adskilt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Arten spiser små leddyr, i fangenskap også termitter. Grunnfôret kan være små sirisser, kakerlakker, melorm, silkeormer, larver av soldatflue, meitemark og små snegler. Variasjon er viktig. Unge dyr fôres hver dag, voksne annenhver dag, og byttedyrene må høyst være halvparten så store som dyrets hode. Arten kommer frem for å spise når det er dempet lys eller mørkt, så fôr gis best om kvelden. Dryss insektene med kalk ved hver fôring og med D3-vitamin og multivitamin ved annenhver. Det må alltid stå en skål med friskt vann.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Tribolonotus pseudoponceleti er et dyr å se på og ikke å håndtere. Blir den avdekket, trykker den seg flatt mot bakken og blir liggende eller kryper sakte bort; den prøver sjelden å flykte. Den har skarpt syn og oppdager bevegelser i et svakt opplyst rom på flere meters avstand. I naturen lever den oftest parvis, så en hann og en hunn kan holdes sammen. Om flere dyr av samme kjønn kan gå sammen, er ikke dokumentert, så en enkelt skink eller et par er det sikreste. Gi et nytt dyr minst to uker i fred. Dyrene sees mest i dempet lys og ved fôring.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alderen ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for *Tribolonotus pseudoponceleti*; hos *Tribolonotus gracilis* går det omtrent 3-4 år. Hunnene kan yngle fra en kroppslengde på omtrent 44 mm fra snute til kloakk, og drektige hunner måler 44-58 mm. Kjønnene kjennes på porene under føttene: voksne hanner har 2-4 porer i en bue fremst på håndflaten og 3-10 porer i to rader under bakfoten. Hunner har aldri porer i håndflaten, og bare noen har porer under bakfoten, og da færre og mindre tydelige. Begge kjønn har et par kjertler på buken, litt mindre hos hunnen.

PARRING

Paringen er ikke dokumentert for arten. Siden hann og hunn i naturen lever sammen under samme stamme, kan et sunt voksent par bli sammen hele året. Hos slektningene følger yngletiden regntiden og kan settes i gang ved å øke luftfuktigheten til 85-90 % med hyppig sprøyting og holde temperaturen på 23-27 °C. Paret deler ofte skjul og forsvarer reiret.

EGGLEGGING OG KULL

Arten legger egg, og hunnen legger bare ett avlangt egg med lærartet skall om gangen. Bare den høyre eggleder en fungerer, og et nytt egg kan modnes kort før eller like etter at det forrige er lagt. Antall egg per år er ikke dokumentert; hos *Tribolonotus gracilis* legges opptil seks egg i løpet av en ynglesesong med omtrent seks ukers mellomrom. Tilby et reir av lett fuktig torvmose og matjord i en fordypning under et skjul, dekket med korkbark.

INKUBASJON

Inkubasjonstiden er ikke dokumentert for arten. Fosteret har neppe begynt å utvikle seg når egget legges, og hos *Tribolonotus gracilis* klekkes det etter 65-85 dager ved 23-27 °C. Egget klekkes best i en rugemaskin, halvt nedgravd i fuktig torvmose i en lett ventilert beholder, uten å bli vendt. Mosen må være fuktig, men ikke bløtvåt, og vann tilsettes bare mosen, aldri egget.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrettet er ikke beskrevet for arten. Hos slektningene kan ungene oppdrettes i et lite terrarium med fuktig kjøkkenpapir eller mose, et kokosskall som skjul og en lav vannskål. De fôres hver dag med svært små sirisser og andre levende byttedyr, drysset med kalk og D3-vitamin ved annenhver fôring.

Helse og vanlige feil

Det finnes ingen opplysninger om sykdommer hos *Tribolonotus pseudoponceleti*. Følgende er de typiske problemene hos slekten:

- Parasitter hos nyinnkjøpte, viltfangede dyr. Hold nye dyr i karantene enkeltvis, og få en avføringsprøve undersøkt av en veterinær så fort som mulig.
- Bakterieinfeksjoner, særlig hos viltfangede dyr etter transport og kulde.
- Uttørking. Matte øyne og slapp kropp er tegn på sykdom eller for lite fuktighet.
- Benskjørhet ved for lite kalk og D3-vitamin.
- Tapt hale ved forskrekkelse eller håndtering.

Viltfangede dyr i slekten kan dø plutselig, også etter flere år i fangenskap. Et friskt dyr er årvåkent, har klare, blanke øyne og ingen sår eller misdannelser. Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser eller ligger sløvt.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.